

CONTENT AND LANGUAGE INTEGRATED LEARNING (CLIL)

Надежда Алексиева

Втора английска езикова гимназия „Томас Джеферсън“ – София

Резюме. Статията представя комуникативния учебен метод или комуникативен подход, който е подход при изучаването на чужд език, поставящ едновременно акцент върху комуникацията на език и чрез език като цел в процеса на научаване. Този метод е изключително приложим при интегрирано изучаване на предмет на чужд език, познат под съкращението CLIL. Включеният план на урок се опитва да покаже възможността учениците да усвоят историческо съдържание чрез различни активности и задачи на чужд език.

На 1 август 2016 г. влезе в сила новият Закон за предучилищното и училищното образование. Това е важен етап в реформирането на образователната система. Очакванията на голяма част от обществото са в посока на подобряване на образователния климат в страната. Ученици, родители, учители, общественост в едно имат нужда от „възпитание“ на критично мислене, креативност, способност да се правят избори и да се носи отговорност за взетите решения; на всяко обществено ниво се очакват висока мотивация, стремеж към сътрудничество и професионализъм. Новата историческа реалност, пред която се изправяме, ще даде възможност за развитие на нови методически и организационни стратегии за постигане на желаните стандарти за качествено обучение. Ще стимулира въвеждането и прилагането на алтернативни и перспективни подходи в процеса на обучение и развитие в рамките на образователната ни система.

За 17-а поредна година на 15 септември ще вляза в класната стая като учител по история и цивилизация. С това искам да подчертая, че се обвързвам съзнателно и емоционално с проблемите и предизвикателствата пред образованието в България. Също така винаги съм поставяла на първо място факта, че образователните институции са основна структура, която определя социалната интеграция на индивида на основа на обществените ориентири. Образованието служи освен всичко и за проводник на културните ценности, изгражда

да среда, в която се социализира личността и в която общите цели придобиват очертания (Tabakova, 2013).

Отчитам, от позицията на опита, който имам, че в голямата си част в днешните класни стаи липсва конструктивизмът като подход в отношенията учител – ученик; липсва осъзнатата разлика между това учениците да знаят и учениците да разбират и осмислят преподаваната материя. В този ред на мисли мотивацията, свързана с процеса на учене, и демократичната култура, като градивна взаимна отговорност в българското училище, се наблюдават рядко. Липсва ясна връзка между глобалния характер на обществените промени в световен мащаб и нуждата от комуникативно обучение и нов подход във всяко едно ниво на взаимоотношенията. В началото на ХХІ век по думите на сър Кен Робинсон имаме нужда от нов набор от принципи като база на съвременното образование.¹⁾ В търсене на възможен изход от тази ситуация, като преподавател в езикова гимназия, започнах да проявявам по-голям интерес към методиката на обучение по учебен предмет на чужд език – Content and Language Integrated Learning (CLIL). С пълното съзнание, разбира се, отразено в думите на човек CLIL – проф. Марш, „че доброто преподаване е добро преподаване независимо от езика в класната стая“.²⁾

Комуникативното езиково учене (КЕУ) е основното направление в педагогиката на езика от края на 80-те години на миналия век до настоящия момент. Това направление е в съзвучие с научните схващания в областта на чуждоезиковото обучение и тяхната естествена еволюция и хуманизация. То се вписва в етапа на историческо развитие след края на Студената война, насочено към глобализация чрез сътрудничество и диалогичност в отношенията.

КЕУ поставя учещия в центъра на учебния процес, а езиковата употреба се разглежда в нейната многостранна динамика като процес на изразяване, интерпретиране и договаряне на значение. Като следващи характеристики на този подход могат да се отбележат и още сходства между работата със и чрез езика и развитието на демократично гражданско съзнание – а именно акцентът върху индивидуалистичната природа на процеса на научаване на втори език и практическата насоченост на процеса – употребата на езика за собствени цели.

От гледна точка на оценяването и съизмеримостта на процеса с поставените комуникативни цели, в края на 90-те години е разработена „Обща европейска рамка за езици: учене, преподаване, оценяване“ (CEFR), която е заложена и в българските нормативни документи.

Приети са две разновидности на КЕУ въз основа на теоретичните разработки на темата от Антъни Хоуат: „слаба“ версия – уча, за да употребявам, и „силна“ версия – употребявам, за да науча.

При комуникативния подход са възприети принципите на педагогическия конструктивизъм, лингвистичния ментализъм, социологичното

сътрудничество и психологичния когнитивизъм според „четриизмерния аналитичен модел“ за анализ на учебен метод (Shopov, 2013). В своята последователност това са ценностни критерии от изключително значение за развитието на човека в съвременната епоха. Ученикът е поставен в центъра на учебния процес и това важно място е определящо и за останалите елементи в оценката на подхода. Отчитат се уникалността и комплексната природа на езика на хората, който не може да бъде дефиниран само като система от езикови единици, а по своята същност е безкрайност от елементи, подчинени на съзнанието, и най-точно се разграничават чрез анализ на езиковата употреба. Принципът на сътрудничество разглежда учители и ученици като равностойни участници в процеса на откриване, обработка и разширяване на познавателните параметри. Стремешът към познание и развитие на техниките и мисловните механизми е последният аспект на модела. От гледна точка на мотивацията, която е от изключително значение в процеса на учене, когнитивизмът изисква разработването на разнообразни учебни задачи. И предлага оптималния изход от често неорганизираната ситуация в класната стая, която да следва от отговора на въпроса: „задача или проблем?“.

При CLIL дизайн на урочни единици ученикът не употребява и упражнява изолирани граматически форми, а ги използва за различни комуникационни цели в процеса на комуникация в класната стая и при осмисляне и предаване на специфичната предметна лексика и логическа тематика.

С най-голямо значение при определяне на принципите на този метод на преподаване е стремешът към успоредяване на стратегиите за работа с езика и дидактическите специфики на съответния предмет. Съвременният стремеж е развитие на комуникативния подход при овладяването на всяка учебна дисциплина, възможността за интердисциплинарен метод на работа по всеки учебен предмет.

От изключително значение, ако се възприеме тази изходна база, е разработването на учебните задачи по съответния предмет, преподаван на втори език, по модела CPC – Communication – Practice – Communication. Този принцип на организиране на учебните дейности в хода на урока естествено съдържа в себе си главните цели на метода – а именно активна употреба на езика за овладяване на специфичен контекст, при който учениците са в центъра на познавателния процес, организиран от учителя. В зависимост от особеностите на отделните урочни единици се акцентира върху развитието на определени умения, но при следване на една и съща познавателна матрица – генератор на учебни задачи, разработена от Уилис и Уилис. Класификацията съдържа 7 категории, които генерират учебни задачи: изброяване, подреждане и сортиране, съчетаване, сравняване, решаване на проблем, споделяне на личен опит, проекти и творчески дейности. Тези категории се

съчетават изключително адекватно с общоприетата в методическата наука и заложена като основа в множество нормативни документи „таксономия на образователните цели“ на Бенджамин Блум. Блум очертава шест познавателни категории във възходящ ред: знание, разбиране, приложение, анализ, синтез, оценка. За разработването на учебни материали и планирането на дейностите в урока на учителите се прилага и схемата, наречена „4Cs“. Тя съответства в най-голяма пълнота на комуникативния подход и иновативния дизайн на CLIL учебен метод. Това са четирите компонента, които балансирано трябва да присъстват във всеки от урочните планове, а именно съдържание (Content), познание (Cognition), комуникация (Communication), култура (Culture).

В такъв тип уроци се променя съществено в положителен аспект и ролята на учителя, който вече не е основният доставчик на информация, а посредник в процеса на разбиране на езиковата и предметната специфика. Учителят е основен участник в структурирането и организирането на учебната среда, а учебната работа в рамките на урока се извършва от учениците. В САЩ широка популярност набира концепцията Understanding by Design, която агрегира в себе си основните постулати на KEY.³⁾

Силната версия на KEY фокус върху процеса на усвояване и автентичната употреба на езика като средство са застъпени в метода CLIL – интегрирано учене на съдържание и език. Тук е важно да се уточни, че по отношение на CLIL са възможни два подхода – фокус върху учебното съдържание и фокус върху изучавания език.

Следвайки този принцип на двоен фокус, Петер Дойе – германски езиковед и педагог, очертава пет типа интегрирано обучение, изведено от практиката на такова обучение в редица страни по света.

„Билингвално обучение по предмети“ представя немския опит в CLIL. Основният акцент е поставен върху овладяването на съдържанието по учебния предмет, зададено е високо ниво на владееене на чуждия език и се предполага положителна нагласа към културата на носителите на езика. Важно е да се подчертае, че се използват автентични материали и се прилагат методи, характерни изключително за съответния предмет. Работи се за развитие на специфични умения в същата посока.

„Интензивно изучаване на чужд език“ представлява българският опит, прилаган в езиковите гимназии в страната от средата на миналия век. Характерен момент е отделянето на цяла една година (след VII клас) само за изучаване на чужд език. Методиката на CLIL структурирани уроци може да се прилага по одобрените от МОН учебници по съответния предмет с превод на български език, използвани в класната стая.⁵⁾ Броят на часовете и очакваните резултати по съответния предмет, разписани в учебните програми, не се променят. Обучението е основно насочено към съдържанието, като се предполага достатъч-

но добра езикова компетентност, която се развива в процеса на продължаващо интензивно обучение по втория език.

Независимо от широко дискутирания в образователните среди голям потенциал на CLIL все още липсва пълно разбиране за нуждата от двоен фокус към езика и съдържанието на съответния предмет в професионалните среди, от които съм част. Основното предизвикателство е свързано с нуждата от колективни усилия в посока на разработване на урочни планове, като се използват зададените методически насоки в такива издания като *Teaching History through English – a CLIL approach*⁴⁾ и богатият педагогически опит на българския учител.

Приложение

Урок упражнение, разработен при следване на комуникативния подход.

За насоки при организиране на урочното съдържание е използван учебникът на Andrew Flint и Jack Stuart „Complete 20th Century History for Cambridge IGCSE (Cie Igcse Complete)“ на Cambridge University Press, 2018.

Materials

Text documents, extracts from witnesses

Impressions of an American woman, 1933

“My first impressions were – if there was poverty, I confess I didn’t see it. It was Haven and everywhere you went – music, time of prosperity...”

Hitler’s Nazi has promised national Revival and they have enormous popular support.

A stranger on the street told me “Hitler is my mother and my father. He will save me from all harm. We have every reason to be thankful”.

Before Hitler Germany was in deep economic depression; unemployment stood up to 7 million; Democracy – but too many parties had spelt the vote, governments were weak and unable to solve the crisis. Hitler offered dictatorship – all power in the hands of one man. Germany was quick to accept Hitler’s terms and what was achieved was pretty impressive”

A British soldier, 1945

“Bloody Germans!

We smashed the towns, link between towns, factories.

The links between people were smashed too – people were looking for food, searching, looking for their homes, looking for each other.

The German army was defeated; there was not resistance to the Alliance.

Blood, horror - place and time meant nothing in Germany. It was like an Armageddon, the feeling of The Last Judgment.”

Students are asked to pay attention to the nationality, sex, time and historical background of the witnesses.

History paper/essay

Details of the assessment

- Students demonstrate, select and develop relevant and accurate contextual knowledge.
- Students select a wide range of relevant information which is well organized.
- Students demonstrate understanding of the significance of the key features, reasons, and results of changes of society, events, beliefs, people and situations studied.
- Students produce conclusions entirely consistent with the rest of answers and effectively supported.

Teacher talks – Content

How was life affected during the war years?

Economy and war

Every aspect of Germany's economy and society was contributing to the war campaign. Conscription age was lowered to 17. By 1942 Germany was forced to enter a total-war mode. The economist Albert Speer was made a "Minister of Armaments". He established a central planning board and nearly all factories worked were under the government control; only specialists that were within the age of 40 – 55 could become industrial department heads so to guarantee the quality of production. Speer also insisted on using forced labor. Working hours increased, women were forced to go back to work.

Opposition to the regime

Political opposition increased but was still weak and unable for any successful results.

The Kreisau Circle (1942 – 1943) was formed from German intellectuals and military officers. They worked to reorganize Germany after the war as a democratic structure within a democratically united Europe. The Circle posited that a united Europe could only exist if all Europe shared the same basic ethos and moral interest. "For us an Europe after the war is less a question of borders and soldiers, of complicated organizations and great plans. Rather, it is a reconstruction of the picture of the human being in the hearts of our citizens." (Helmut von Moltke in 1942 to his friend Lionel Curtis).

July 1944 Bomb plot was one of many plot organized by army officers against Hitler. Officers believed that the Allies would be open to negotiation with regards to a conditional surrender once Hitler had been killed.

The White Rose movement was probably the most famous of the civilian resistance movements made up of students who attended Munich University but had limited effect.

Bombings by the Allies

Since 1940 all German territories were under constant air attacks. During the whole course of the war around 800,000 civilians were killed by Allied bombing

raids, despite the fact that they were not very accurate. Around 50 per cent of the bombs fell on residential areas and 12 per cent on factories and war industries.

Jews history during the war years

As Germany invaded Poland in 1939, three million Jews came under Germany's control. Ghettos were developed in Warsaw and Lodz. Jews weren't allowed to leave a part of the city. Around 500,000 died as a result of disease and starvation.

As Germany went into Russia in June 1941, even more Jews came under the Nazis' control. One of the sections of the SS, called the Einsatzgruppen, was used to gather Jews, shoot them and throw them into mass graves. Around 750,000 were killed in this way.

In July 1941, Goering ordered Himmler to prepare a plan to find the Final Solution – total extermination of all Jewish people. In January 1942, at a Conference in Wannsee, Berlin, Himmler was given the task of extending the concentration camps and developing more effective ways of dealing with the problem. Therefore, gas chambers were constructed in camps such as Treblinka and Auschwitz-Birkenau in Poland.

While the Jews of Europe were the Nazis' primary target, many millions of other people were also imprisoned, enslaved and murdered. These people included Roma, those with mental or physical disabilities, homosexuals, trade unionists, political opponents, Poles and Soviet prisoners of war.

NOTES/БЕЛЕЖКИ

1. Ken Robinson „How to Change Education“ (<https://www.youtube.com/watch?v=BEsZOnyQzxQ>)
2. David Marsh „Why CLIL is Education for the 21st century“ <https://www.youtube.com/watch?v=b4Y0vTzcAQg>
3. Understanding by Design – Guide to Creating High Quality Units - издането е достъпно онлайн
4. Teaching History through English – a CLIL approach – издането е достъпно онлайн (http://www.unifg.it/sites/default/files/allegatiparagrafo/21-012014/teaching_history_through_clil.pdf)
5. Примери уроци могат да се намерят на интернет страницата на Британския съвет <https://www.teachingenglish.org.uk/article/clil-history-causes-second-world-war>

REFERENCES/ЛИТЕРАТУРА

- Tabakova, Kr. (2013). *Metodika na obuchenieto po istoriya (kurs lektii)*. Sofia: Sv. Kliment Ohridski [Табакова, Кр. (2013). *Методика на обучението по история (курс лекции)*. София: Св. Климент Охридски]

Shopov, T. (2013). *Pedagogika na ezika*. Sofia: Sv. Kliment Ohridski [Шопов, Т. (2013). *Педагогика на езика*. София: Св. Климент Охридски]

CONTENT AND LANGUAGE INTEGRATED LEARNING (CLIL)

Abstract. The article deals with the presentation of the Communicative Language Teaching (The Communicative Approach) which is an approach to the teaching of foreign languages, emphasizes interaction as both the means and the ultimate goal of learning a language. This method is highly value to CLIL which stands for Content and Language Integrated Learning. The main purpose of the lesson plan included is the acquisition of the knowledge by the students through different set of activities and tasks.

✉ **Ms. Nadejda Aleksieva**

Senior Teacher of History

2nd English Language High School “Thomas Jefferson”

Sofia, Bulgaria

E-mail: nan_na@abv.bg